

Судова автотехнічна експертиза в адміністративних справах

Олександр Забуга

завідувач відділом автотехнічних та інших видів досліджень, лабораторія інженерно-транспортних видів досліджень, Дніпропетровський науково-дослідний інститут судових експертиз Міністерства юстиції України, м. Дніпро, Україна, ORCID: <https://orcid.org/0009-0009-8740-6858>, e-mail: lineanna83@gmail.com

Досліджено особливості призначення, проведення та оцінювання судової автотехнічної експертизи в адміністративному судочинстві України. Розкрито процесуальну роль автотехнічної експертизи як засобу доказування у справах, пов'язаних із дорожньо-транспортними пригодами, притягненням до адміністративної відповідальності за порушення правил дорожнього руху, а також оскарженням рішень суб'єктів владних повноважень.

Ключові слова: адміністративне судочинство; судова експертиза; автотехнічна експертиза; дорожньо-транспортна пригода; докази.

Forensic Automotive Technical Expertise in Administrative Cases

Oleksandr Zabuha

The article examines the peculiarities of appointment, conduct and evaluation of forensic automotive technical expertise in administrative proceedings of Ukraine.

Keywords: administrative proceedings; forensic examination; automotive technical expertise; road traffic accident; evidence.

Адміністративні справи, пов'язані з дорожньо-транспортними пригодами (далі — ДТП) та притягненням осіб до адміністративної відповідальності за порушення правил дорожнього руху, характеризуються підвищеною складністю фактичних обставин. Для їх правильного встановлення суд часто потребує спеціальних знань у галузі автомобільної техніки, безпеки дорожнього руху, механіки та трасології.

Судова автотехнічна експертиза виступає одним із ключових засобів доказування в адміністративному процесі, оскільки дає змогу науково обґрунтовано відтворити механізм ДТП, визначити технічний стан транспортних засобів, швидкість руху, можливість уникнення зіткнення та відповідність дій учасників ДТП вимогам Правил дорожнього руху.

Правове регулювання судової автотехнічної експертизи в адміністративних справах здійснюється комплексом нормативно-правових актів, зокрема:

- Кодексом адміністративного судочинства України (далі — КАСУ);
- Законом України «Про судову експертизу»;
- підзаконними нормативними актами Міністерства юстиції України;

- науково-методичними рекомендаціями з питань підготовки та призначення судових експертиз.

Відповідно до положень КАСУ суд має право призначити експертизу за власною ініціативою або за клопотанням учасників справи в разі, якщо для з'ясування обставин необхідні спеціальні знання. До того ж експертиза не може підмінити собою правову оцінку дій осіб, що є винятковою компетенцією суду.

Підставами для призначення автотехнічної експертизи в адміністративних справах є:

- наявність суперечливих доказів щодо механізму ДТП;
- необхідність встановлення технічної можливості запобігання події;
- сумніви щодо правильності висновків органів поліції;
- оскарження постанов у справах про адміністративні правопорушення.

Особливу увагу слід приділяти правильному формулюванню запитань експерту. Вони мають бути чіткими, логічними та стосуватися винятково технічних аспектів події, наприклад:

- якою була орієнтовна швидкість транспортного засобу;

- чи мав водій технічну можливість уникнути зіткнення;
- чи відповідали дії водія вимогам Правил дорожнього руху з технічної позиції?

Висновок судової автотехнічної експертизи є одним із засобів доказування в адміністративному судочинстві, проте відповідно до положень Кодексу адміністративного судочинства України він не має наперед установленної доказової сили. Адміністративний суд здійснює оцінювання висновку експерта за внутрішнім переконанням, на підставі всебічного, повного й об'єктивного дослідження всіх обставин справи загалом.

Під час оцінювання висновку автотехнічної експертизи суд звертає увагу насамперед на дотримання процесуального порядку призначення експертизи, компетентність експерта, відповідність застосованих методик вимогам чинного законодавства та науково-методичних рекомендацій. Важливе значення має також перевірка повноти вихідних даних, застосованих експертом, їх відповідності матеріалам справи та обґрунтованості зроблених висновків.

Окрему увагу адміністративні суди приділяють логічній узгодженості висновку експерта, відсутності внутрішніх суперечностей, а також чіткому розмежуванню технічних і правових аспектів дослідження. Неприпустимим є вихід експерта за межі спеціальних знань та надання правової оцінки діям учасників ДТП, оскільки це належить винятково до компетенції суду.

У разі виникнення сумнівів щодо обґрунтованості або повноти висновку автотехнічної експертизи адміністративний суд має право призначити додаткову або повторну експертизу. Повторна експертиза зазвичай призначається в разі, коли висновок викликає обґрунтовані сумніви з огляду на істотні порушення методики дослідження або суперечності між висновками різних експертів.

Судова практика свідчить, що у справах про оскарження постанов органів Національної поліції у справах про адміністративні правопорушення саме висновок автотехнічної експертизи часто має вирішальне значення для визначення причинно-наслідкового

зв'язку між діями водія та настанням ДТП. Водночас ефективність застосування такого доказу безпосередньо залежить від якості експертного дослідження та правильності його процесуальної оцінки судом.

Отже, оцінка висновку судової автотехнічної експертизи в адміністративному судочинстві має комплексний характер та ґрунтується на поєднанні процесуальних норм, спеціальних знань і судової практики, що забезпечує ухвалення законних та обґрунтованих судових рішень у справах відповідної категорії.

З-поміж основних проблем застосування автотехнічної експертизи в адміністративних справах можна виокремити:

- формальний підхід до призначення експертизи;
- некоректне формулювання запитань;
- застосування застарілих методик;
- спроби перекладання на експерта правової оцінки.

Перспективним напрямом розвитку є уніфікація експертних методик, підвищення кваліфікації суддів і адвокатів у сфері застосування спеціальних знань, а також цифровізація експертних досліджень.

Перелік джерел посилання

1. Кодекс адміністративного судочинства України від 06.07.20р.05 № 2747-IV (зі змін. та допов.). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2747-15#Text> (дата звернення: 18.01.2026).
2. Про судову експертизу : Закон України від 25.02.1994 р. № 4038-XII (зі змін. та допов.). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4038-12#Text> (дата звернення: 18.01.2026).
3. Правила дорожнього руху : затв. пост. Кабміну України від 10.10.2001 р. № 1306 (зі змін. та допов.). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1306-2001-%D0%BF#Text> (дата звернення: 18.01.2026).
4. Шепітько В. Ю. Судова експертиза: теорія і практика : монографія. Харків, 2018. 384 с.
5. Клименко Н. І. Судові експертизи в адміністративному судочинстві України. Київ, 2020. 256 с.
6. Методичні рекомендації з питань призначення та проведення автотехнічних експертиз. Київ, 2019.